

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 25 февралдаги “Жисмоний шахсларнинг чегара божхона постлари орқали нотижорат мақсадларда олиб кириладиган белгиланган меъёрлардан ортиқ бўлган товарларига нисбатан амалга ошириладиган тартиб-таомиллар тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида”ги 102-сон қарорини тартибга солиш таъсирини баҳолашдан ўтказиш бўйича
ҲИСОБОТ

1-боб. Умумий маълумотлар

1.	Ишлаб чиқувчи ва ҳамижрочи(лар)нинг номи	Иқтисодиёт ва молия вазирлиги
2.	Норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳасининг (бундан буён матнда лойиҳа деб юритилади) тури ва номи	Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 25 февралдаги “Жисмоний шахсларнинг чегара божхона постлари орқали нотижорат мақсадларда олиб кириладиган белгиланган меъёрлардан ортиқ бўлган товарларига нисбатан амалга ошириладиган тартиб-таомиллар тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида”ги 102-сон қарори
3.	Кутилаётган кучга кириш санаси	Ушбу қарор 2021 йил 25 май кундан эътиборан кучга кирган

2-боб. Лойиҳа билан ҳал этилиши кўзда тутилган муаммоларнинг таҳлили

4.	Муаммо вужудга келган соҳа ва унинг ҳуқуқий тартибга солинганлик ҳолати ва ҳуқуқни қўллаш амалиёти	<p>Қарор қабул қилингунга қадар чегара ўтказиш пунктлари орқали ҳаракатланаётган жисмоний шахслар томонидан қонунчиликда белгиланган меъёрдан ортиқ бўлган ёки рухсат этиш хусусиятига эга бўлган ҳужжатлар талаб этиладиган товарлар учун божхона тўловларини тўлаш рад этилганда ёки тўлаш имконияти мавжуд бўлмаган ҳолатларда ушбу товарларни божхона постида сақловга олиш имконияти мавжуд бўлмаганлиги сабабли божхона органлари томонидан ушбу товарларни қайтариб юборишга тўғри келган.</p> <p>Шунингдек, айрим ҳолатларда жисмоний шахслар томонидан мазкур ҳолатларда товарларни божхона пости ёки унинг олдидаги нейтрал ҳудудларга ташлаб кетиш ҳолатлари вужудга келган.</p>
----	--	---

		<p>2021 йилнинг 25 май кунидан бошлаб мазкур ҳолатлар ҳуқуқий тартибга солиниб, 31 та чегара ўтказиш пунктларидаги божхона постларида мазкур турдаги товарларни вақтинча сақловга олиш учун махсус жиҳозланган хоналар ташкил этилиб, юқоридаги муаммоли ҳолатлар тартибга солинди.</p>
5.	<p>Лойиҳа билан ҳал этилиши кўзда тутилган муаммоларнинг тавсифи (шу жумладан муаммо таъсир кўрсатаётган объектлар ва/ёки субъектлар таҳлили)</p>	<p>Қарор қабул қилингунга қадар чегара ўтказиш пунктлари орқали ҳаракатланаётган жисмоний шахслар томонидан қонунчиликда белгиланган меъёрдан ортиқ бўлган ёки рухсат этиш хусусиятига эга бўлган ҳужжатлар талаб этиладиган товарлар учун божхона тўловларини тўлаш рад этилганда ёки тўлаш имконияти мавжуд бўлмаган ҳолатларда ушбу товарларни божхона постида сақловга олиш имконияти мавжуд бўлмаганлиги сабабли божхона органлари томонидан ушбу товарларни қайтариб юборишга тўғри келган.</p> <p>Шунингдек, айрим ҳолатларда жисмоний шахслар томонидан мазкур ҳолатларда товарларни божхона пости ёки унинг олдидаги нейтрал ҳудудларга ташлаб кетиш ҳолатлари вужудга келган.</p> <p>2021 йилнинг 25 май кунидан бошлаб мазкур ҳолатлар ҳуқуқий тартибга солиниб, 31 та чегара ўтказиш пунктларидаги божхона постларида мазкур турдаги товарларни вақтинча сақловга олиш учун махсус жиҳозланган хоналар ташкил этилиб, юқоридаги муаммоли ҳолатлар тартибга солинди.</p> <p>Жумладан:</p> <p>2022 йилда 6103 нафар жисмоний шахслардан 101 млрд. 956,4 млн. сўмлик;</p> <p>2023 йилда 62 нафар жисмоний шахслардан 529,8 млн. сўмлик;</p> <p>2024 йилнинг 6 ойи давомида 15 нафар жисмоний шахслардан 1,1 млрд. сўмлик товар моддий бойликлар вақтинча сақловга олинган.</p> <p>Шундан:</p> <p>2022 йилда 695,5 млн. сўмлик вақтинча сақлаганлик учун йиғим ҳамда 8,9 млн. сўмлик товарлар учун божхона тўловлари;</p> <p>2023 йилда 12,3 млн. сўмлик вақтинча сақлаганлик учун йиғим ҳамда 2,2 млн. сўмлик товарлар учун божхона тўловлари;</p>

		<p>2024 йилнинг 6 ойи давомида 1,5 млн. сўмлик вақтинча сақлаганлик учун йиғим ҳамда 1,9 млн. сўмлик товарлар учун божхона тўловлари ундирилган.</p> <p>Шунингдек, 2022 йилда 235 нафар жисмоний шахсларнинг 1,2 млрд. сўмлик ҳамда 2023 йилда 1 нафар жисмоний шахснинг 1,8 млн. сўмлик товар моддий бойликлари қарорда белгиланган тартибга асосан давлат эгалигига ўтказилган.</p>
6.	Муаммонинг сабаблари ва унинг мавжудлиги туфайли келиб чиққан (келиб чиқиши мумкин бўлган) салбий оқибатлар тўғрисида маълумот	<p>Мазкур ҳисоботнинг 5-бандида келтирилган таҳлилий маълумотлардан келиб чиқиб, қарорнинг қабул қилиниши муносабати билан 2022- 2024 йилнинг 6 ойи давомида 102 млрд. 487,2 млн. сўмлик товар моддий бойликларнинг ноқонуний ҳаракатига чек қўйилишига ёки ушбу товарларни қайтариб юборилиши натижасида жисмоний шахсларнинг ортиқча оворагарчилигига чек қўйилди.</p> <p>Шунингдек, таҳлилий маълумотларга асосан чегара ўтказиш пунктлари орқали ҳаракатланаётган жисмоний шахсларнинг ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий маданиятини оширишга эришилди. Жумладан, йилдан йилга жисмоний шахслар томонидан қонунчиликда белгиланган нормалардан ортиқча олиб келиш ҳолатлари камайиб, қонунчилик талабларига риоя этилишига эришилмоқда.</p>
7.	Давлат аралашувининг зарурияти	Қарорда белгиланган талаблар тадбиркорлик субъектлари фаолиятига давлат аралашувининг таъминламайди, аксинча ноқонуний тадбиркорлик фаолиятини чеклаш орқали қонуний тартибда тадбиркорлик субъектларига ҳалол рақобат муҳитини яратишга имкон бермоқда.

3-боб. Лойиҳа орқали эришилиши лозим бўлган мақсадлар

8.	Умумий мақсад	Чегара ўтказиш пунктлари орқали жисмоний шахслар томонидан қонунчиликда белгиланган меъёрлардан ортиқ олиб келинган товарларни чегара божхона постида сақлаш ва қонуний тартибда расмийлаштириш билан боғлиқ муносабатларни тартибга солиш.
	Махсус мақсад	Жисмоний шахслар томонидан қонунчиликда белгиланган меъёрлардан ортиқ олиб келинган товарлар учун белгиланган божхона тўловларини ундирилишини таъминлаш

	ва тегишли рухсат этиш хусусиятига эга ҳужжатлар асосида божхона расмийлаштирувидан ўтказилишини таъминлаш.
Тезкор мақсад	Чегара ўтказиш пункти орқали ҳаракатланаётган жисмоний шахсларнинг ортиқча оврагарчилигини олдини олиш, товарларнинг ноқонуний ҳаракатига чек қўйиш ҳамда ушбу фуқароларнинг қонунчилик талабларига қатъий риоя қилиш маданиятини ривожлантириш.

** Маълумотлар манбалари: Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва молия вазирлиги ҳузуридаги Божхона қўмитасининг автоматлаштирилган ахборот тизимлари ҳамда чегара ўтказиш пунктларидан олинган маълумотлар асосида.*

4-боб. Тартибга солишнинг муқобил усулларининг тавсифи

9.	Муаммони ҳал қилишда тартибга солишнинг муқобил усуллари тавсифи (усулларнинг ҳар бири муаммони қандай ҳал қилиш мумкинлигини кўрсатган ҳолда):		
	Усул номи	Афзалликлари	Камчиликлари
	1-усул: Вақт ва маблағ сарфи	Чегара ўтказиш пункти орқали ҳаракатланаётган жисмоний шахсларнинг қонунчиликда белгиланган меъёрдан ортиқ товарларини белгиланган тартибда расмийлаштириш имкони мавжуд бўлмаган ҳолатларида, мазкур ҳолатлар бартараф этилгунга қадар божхона постига вақтинча сақловга топшириш ва келгусида қонун талабларига асосан расмийлаштириб олиш имконияти яратилди. Бунга қадар мазкур ҳолатларда ушбу товарлар Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан қайтариб чиқариб юборилган.	Бунда ҳеч қандай камчиликлар мавжуд эмас.
	2-усул: Соҳанинг ҳуқуқий тартибга солиш	2021 йилнинг 25 май кунига қадар божхона органлари фаолиятида жисмоний шахслар томонидан олиб келинган белгиланган меъёрдан ортиқ бўлган товарларни бевосита божхона пости ҳудудига ёки нейтрал ҳудудга ташлаб кетилган товарларнинг тақдирини қонуний ҳал қилиш имконияти мавжуд бўлмаган.	Бунда ҳеч қандай камчиликлар мавжуд эмас.

	Натижада мазкур ҳолатларда божхона органлари томонидан хизмат кўрсатиш орқали мазкур товарларни қонуний тартибда божхона расмийлаштирувидан ўтказиш имконияти мавжуд бўлди.	
3-усул: Рақобат муҳитига таъсири	Ўз эҳтиёжи учун ниқоби остида жисмоний шахслар томонидан олиб келинаётган товарларни ички бозорга чиқариш натижасида Ўзбекистон Республикасида қонуний фаолият юритаётган тадбиркорлик субъектларига носоғлом рақобат муҳитини вужудга келишининг олди олинди.	Бунда ҳеч қандай камчиликлар мавжуд эмас.

5-боб. Тартибга солишнинг муқобил усуллариининг фойда ва харажатлар таҳлили тўғрисида маълумот

10.	1-усул қабул қилиниши натижасида келиши мумкин бўлган фойда ва харажатлар тавсифи:		
Харажат ва фойда тури		Миқдорий кўрсаткичлар	
		Бир марталик	Даврий
Харажат – талаб этилади. Фойда – олинади.		Харажат: Божхона органлари ҳисобидан махсус жиҳозланган вақтинча сақлаш хоналарини ташкил этиш учун бир марталик харажат талаб этилади. Фойда: 1. Вақтинча сақловга олганлик учун йиғим: дастлабки 5 кунга – БХМнинг 5 фоизи; кейинги 10 кунга – БХМнинг 7 фоизи; қолган кунларга – БХМнинг 10 фоизи. 2. Товарлар учун белгиланган божхона тўловлари 3. Товарларнинг давлат эгалигига ўтказилиши ҳисобидан келиб тушган маблағлар	
Бевосита харажатлар			
Харажат тури	Божхона органлари (сони)	852,6 млн. сўм	Мавжуд эмас.

Билвосита харажатлар			
Харажат тури	Манфаатдор томон (сони)	Мавжуд эмас.	Мавжуд эмас.
Маъмурий сарф-харажатлар			
Харажат тури	Манфаатдор томон (сони)	Мавжуд эмас.	Мавжуд эмас.
Бевосита фойда			
Фойда тури	Давлат бюджети (вақтинча сақловга олганлик учун йиғим) (сони)	2022 йилда 695,5 млн. сўм; 2023 йилда 12,3 млн. сўм; 2024 йилнинг 6 ойи давомида 1,5 млн. сўм.	Мавжуд эмас
Фойда тури	Давлат бюджети (божхона тўловлари) (сони)	2022 йилда 8,9 млн. сўм; 2023 йилда 2,2 млн. сўм; 2024 йилнинг 6 ойи давомида 1,9 млн. сўм.	Мавжуд эмас
Фойда тури	Давлат бюджети (давлат эгалигига ўтказилиши) (сони)	2022 йилда 1,2 млрд. сўм; 2023 йилда 1,8 млн. сўм;.	Мавжуд эмас
Билвосита фойда			
Фойда тури	Манфаатдор томон (сони)	Мавжуд эмас.	Мавжуд эмас.
Жами фойда ва харажатлар			
Фойда		725,3 млн. сўм.	Мавжуд эмас.
Харажатлар		852,6 млн. сўм	Мавжуд эмас.
Соф жорий қиймат		Мавжуд эмас.	Мавжуд эмас.

**Маълумотлар манбалари:
(муқобил усулларнинг сони бўйича жадваллар қўшилиши лозим)*

11.	Фойда ва харажатлар таҳлили натижаси бўйича танланган усулни асослаш
<p>Бугунги кунда қарор талабларига асосан сар қилинган божхона органларининг пул маблағлари 852,6 млн.ни ташкил қилган бўлса жами давлат бюджетига келиб тушган пул маблағлари 725,3 млн.ни ташкил қилган.</p> <p>Бироқ қарорнинг қабул қилиниши билан божхона органлари фаолиятидаги муаммоли масалалар ўзининг қонуний ечимини топиб, келгусида мазкур соҳадан давлат бюджетига белгиланган тартибда тушумлар келиб тушиши кутилмоқда.</p>	

12.	Тартибга солинадиган манфаатдор томонлар таҳлили	
	Тадбиркорлик субъектлари	Сони
		Улуши (фоизда)
	Микрофирмалар	-
	Кичик корхоналар	-
	Йирик корхоналар	-
	Жами	-

**Қарор Тадбиркорлик субъектларига тегишли муносабатларни тартибга солишни назарда тутмайди.*

6-боб. Лойиҳанинг рақобат муҳитига таъсири

13.	Лойиҳанинг рақобат муҳитига таъсир кўрсатиши мумкин бўлган оқибатлар (салбий/ижобий) тавсифи:	
	Товар ишлаб чиқарувчи ёки хизмат кўрсатувчи хўжалик юритувчи субъектларнинг (етказиб берувчилар) доираси ва сонини чеклаши (чекламаслиги)	Мазкур қарор товар ишлаб чиқарувчи ёки хизмат кўрсатувчи хўжалик юритувчи субъектларнинг (етказиб берувчилар) доираси ва сонини чекламайди (ижобий).

Етказиб берувчиларнинг ўзаро рақобатлашиш имкониятини чегаралаши (чегараламаслиги)	Етказиб берувчиларнинг ўзаро рақобатлашиш имкониятини чегараламайди (ижобий).
Етказиб берувчиларнинг бозор муносабатларида ўзаро рақобатлашишга қизиқишини пасайтириши (пасайтирмаслиги)	Етказиб берувчиларнинг бозор муносабатларида ўзаро рақобатлашишга қизиқишини пасайтирмайди (ижобий).
Истеъмолчилар учун керакли ахборотни танлаш имконининг чегараланиши (чегараланмаслиги)	Истеъмолчилар учун керакли ахборотни танлаш имконининг чегараламайди.

7-боб. Лойиҳа қабул қилинишидан кутилаётган натижа

14. Лойиҳа қабул қилиниши натижасида эришиладиган мақсадлар ва кўрсаткичлар:			
Эришиладиган мақсадлар	Индикатив кўрсаткичлар	Индикатив кўрсаткичларнинг ўлчов бирлиги	Индикатив кўрсаткичларни ҳисоблаш усуллари
Чегара ўтказиш пунктларида белгиланган меёрдан ортиқ бўлган товарларни қонуний ҳал этишнинг норматив-ҳуқуқий асосини яратишдан иборат.	<i>1</i>	<i>та</i>	<i>математик</i>
Ноқонуний тартибда олиб қирилаётган товарлар учун	<i>709,2 млн</i>	<i>сўм</i>	<i>2022-2024 йиллар давомида ундирилган</i>

божхона тўловларининг ундирилишини таъминлаш.			божхона тўловлар қиймати
Белгиланган меёрлардан ортиқ олиб келинган товарларнинг ноқонуний ҳуракатини чеклаш	102,5 млрд.	сўм	2022-2024 йиллар давомида вақтинча сақловга олинган товарлар қиймати
Белгиланган меёрлардан ортиқ олиб келинган ва жисмоний шахс томонидан талаб қилиб олинмасдан ташлаб кетилган товарларни қонуний ечимини топиш	1,2 млрд.	сўм	2022-2024 йиллар давомида давлат эгаллигига ўтказилган товарлар қиймати

8-боб. Тартибга солиш мақсадларига эришиш учун зарур бўлган чора-тадбирлар

15.	Тартибга солиш мақсадларига эришиш учун давлат органлари ва ташкилотлари томонидан амалга ошириладиган ташкилий, техник, услубий ва бошқа чора-тадбирлар:			
Чора- тадбирлар номи	Масъул ижрочи	Амалга ошириш муддати	Молиялаштириш ҳажми ва манбаси	Амалга ошириш механизми ва кутилаётган натижа
Ташкилий чора- тадбирлар	Иқтисодиёт ва молия вазирлиги	-	Божхона қўмитасининг бюджетдан	Вазирлар Маҳкамаси қарори талабларига асосан 31 та чегара ўтказиш пунктларидаги божхона постларида товарларни вақтинча

амалга ошириш	хузуридаги Божхона қўмитаси		ташқари маблағлари ҳисобидан	сақловга олиш учун махсус жиҳозланган хоналар ташкил этилиб, 852,6 млн. сўм маблағлар сарф қилинди. .
------------------	-----------------------------------	--	------------------------------------	--

9-боб. Лойиҳанинг жамоатчилик муҳокамасидан ўтказилганлиги тўғрисида маълумот

16.	Лойиҳани жамоатчилик муҳокамасидан ўтказиш натижалари тўғрисида маълумот:		
Лойиҳани муҳокама қилишнинг идентификация рақами		<i>Баҳолашдан ўтказилаётган қарор Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 25 февралдаги 102-сон билан қабул қилинган.</i>	
Лойиҳа муҳокамага қўйилган давр		Бошланиши	Тугаши
		-	-
Келиб тушган таклифларни кўриб чиқиш натижаси			
Жами таклифлар сони		Қабул қилинган	Рад этилган
-		-	-

10-боб. Таклиф этилаётган тартибга солишнинг асосланганлигини баҳолашга имкон берадиган бошқа маълумотлар

17.	Маълумотлар
<p>ТАКЛИФ: Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 25 февралдаги 102-сон қарорининг 3-бандига асосан низом қоидалари Ўзбекистон Республикасига олиб кирилиши тақиқланган товарларга нисбатан татбиқ этилмаслиги белгиланган.</p> <p>Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 244⁴-моддаси талабларига асосан ушбу модданинг биринчи қисмида назарда тутилган ҳаракатларни содир этган шахс, агар у учувчисиз учадиган аппаратларни, уларнинг бутловчи ва эҳтиёт қисмларини ўз ихтиёри билан топширса, жавобгарликдан озод қилинади.</p> <p>Амалиётда чегара божхона постлари орқали ҳаракатланаётган жисмоний шахслар томонидан учувчисиз учадиган аппаратлар, ов қуроли, пневматик қурол каби олиб кирилиши тақиқланган ёки рухсат этувчи ҳужжатларни олиб</p>	

келганда, божхона назоратидан яширмасдан маълум қилинган ҳолларда улар бўйича қонуний қарор қабул қилингунга қадар сақловга олиш тақозо этмоқда.

Бироқ, бугунги кунда ушбу товарларни вақтинча сақловга олишнинг ҳуқуқий асослари мавжуд эмас.

Юқорида келтирилган номувофиқликни бартараф этиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 25 февралдаги 102-сон қарорининг 3-банди бешинчи хатбошини қуйидаги таҳрирда баён қилиш мақсадга мувофиқ.

“Ўзбекистон Республикасига олиб кирилиши тақиқланган товарларга (Учувчисиз учадиган аппаратлар, уларнинг бутловчи ва эҳтиёт қисмлари, шунингдек қўшимча текширув ва ўрганиш талаб қилинадиган бошқа товарлар бундан мустасно);”

** Маълумотлар манбалари:*

18. Мазкур ҳисоботнинг тўғрилиги ва келтирилган маълумотларнинг ишончлилигини тасдиқлайман.